

„Dichtbij - natuurfoto's" voor bescheiden beurzen

Om te beginnen, waarde lezer, heel vroeger heb ik wel eens gefotografeerd. Het was in mijn HBS-tijd. Van mijn zakgeld had ik zo lang gespaard, dat een 9 x 12 camera in mijn bereik kwam. Met platen natuurlijk nog ('t was in de jaren 1919-'24). En zelf ontwikkelen. Ach, erg best ging het me niet af. Enkele van mijn opnamen uit die tijd worden nog bewaard. Niet om hun fototechnische kwaliteiten, maar om de dierbare herinneringen, die er aan verbonden zijn.

Pop van de Bonte bessenvlinder (Abraxas grossulariata).

Foto: J. P. C. Boot.

Na mijn eindexamen heb ik niet meer gefotografeerd, behoudens dan eens een enkele opname, die ik met het goedkope boxje van mijn zus maakte. Tot ik, nu ongeveer zes jaren geleden, opeens weer heel dicht bij het „plaatjes maken" kwam te staan. De kleurendia begon de wereld te veroveren. De plaatselijke vakfotograaf had er een prachtserie van vervaardigd, betrekking hebbend op het mooie van Schouwen en de schrijver dezes kreeg het vererende verzoek ze van commentaar te voorzien. We hadden met onze projectie veel succes, vooral bij de vakantieangers die Schouwen bezochten. Maar, ook zelf geraakte ik geboeid door de prachtige opnamen en vol bewondering voor de mogelijkheden die de kleurendia's boden. Ik begon er aan te denken zelf weer te gaan fotograferen. Nog verkerend in een periode van overwegen: doen of niet doen, kreeg ik plotseling een buitenkansje. Op een goede dag kreeg ik van de N.V., die onze diafilms enz. importeerde, een camera in bruikleen. Voor een jaar. Het was een eenvoudig kleinbeeldapparaat, een Agfa-Gilette, hoewel toch

met sluitertijden van 1/300, 1/100, 1/50, 1/25, 1/10, 1/5, 1/2, 1 en B. en diafragma's van 3,5 tot en met 16.

De eerste film (dadelijk maar met kleuren begonnen!) was vlug „verschoten”. De aanwijzingen van de meergenoemde, ervaren vakfotograaf waren daarbij van grote betekenis. Maar zoals het meestal gaat, je wilt het zelf doen, je wilt zelf „scheppen”. Je maakt de opnamen, die iedere beginner maakt, van je huis, je tuin, je hond, je familie vooral niet vergeten, kortom je schiet maar in het wilde weg. Zonder belichtingsmeter, dus met de nodige teleurstellingen als de film van de ontwikkelcentrale terug komt. En zo volgt al spoedig de aanschaf van zo'n belichtingsmeter. Een extra uitgave, waar je niet op had gerekend. Maar de opnamen worden beter en het gevarieerde Schouwse landschap komt in al zijn schoonheid voor de lens.

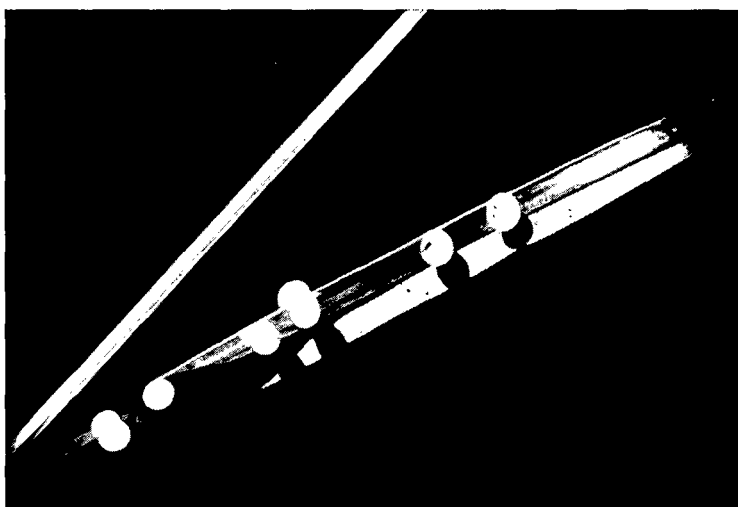
Maar ik was niet tevreden. Op mijn zwerftochten met de camera hernieuwde ik de kennismaking met de vogels. Schouwen heeft er heel veel. En wanneer u weet, dat niemand minder dan de bekende Schouwse vogelkenner Vijverberg destijds mijn leraar was, dan begrijpt u, dat er niet veel nodig was om de oude liefde voor de vogels weer te doen herleven. En ik zag de ongekeerde luxe van een serie vogeldia's in kleuren nog wel binnen mijn bereik! „Wou je dat met dat toestelletje doen?” zeiden ingewijden met een minachtende blik op mijn kiekkastje. „Daar moet je een reflexcamera voor hebben met een telelens” zeiden weer anderen.

Ik liet me niet ontmoedigen, maakte een kistje, waarin de camera paste, een hefboompje aangebracht, dat op de sluiters kwam te drukken, een touwtje, dat net zo lang genomen kon worden als nodig was eraan en nu was het alleen nog maar: het geval bij de voedertafel zetten, instellen, afwachten tot het beestje kwam en dan „touwtjetrekken”. Zo ontstonden mijn eerste vogelfoto's. Wel aardig, maar te klein. Mijn kleinste afstand-instelling was 90 cm. Dus de bijbehorende voorzetlens erop gezet. Nu kon ik tot 50 cm komen. 't Ging beter. Mezen en roodborstjes lieten zich zó goed fotograferen. Maar andere vogels namen deze korte afstand niet en kwamen dus niet voor de lens.

Toen viel mijn oog op een oude verrekijker. Een eenvoudige binocle (4 x vergrotend). En er schoot me iets te binnen uit de natuurkundeles destijds op de H.B.S. Hoewel ik het niet meer letterlijk uit mijn geheugen kan opdiepen, het kwam op het volgende neer: „Als je door een lens of lenzenstelsel kijkt en het oog niet behoeft te accommoderen, dan komen de door het bekeken voorwerp uitgezonden lichtstralen als uit het oneindige”. Dat was het. Dat moest ik hebben. Er werd een tafelachtig statief in elkaar gezet, de kijker erop geklemd, ingesteld op een ver verwijderd object (i.c. de molen), de camera op oneindig staand er achter gemonteerd en de proefopname was scherp. Het bleek, dat de kijker het licht tot op de helft verzwakte, zodat ik 2 x de door de belichtingsmeter aangegeven hoeveelheid licht moest geven. Bezwaarlijk was echter het grote vignet om het beeld. Er kwam een nieuwe kijker. Een „jap”, 12 x 50. Het vignet was hier bijna weg. Het zwakke punt blijft bij deze manier de instelling van de kijker. Door met één oog naar de horizon te turen en het andere voor de kijker te houden, tracht ik dit op te lossen. Beide kijkerhelften moeten dan natuurlijk wel gelijk zijn ingesteld. Al beleefde ik er teleurstellingen mee, er zijn toch ook zeer goed bruikbare plaatjes op deze wijze ontstaan.

Een tijdlang was ik zoet met deze „verrekijker-fotografie”. Maar ik bemerkte, dat er nog heel veel meer in de natuur was, waarvan ik later — in het winterseizoen b.v. — zou willen genieten of anderen laten meegenieten. Bloemen bijvoorbeeld. En de 50 cm was daarvoor te ver af. Ik kreeg een paar brilleglazen van een familielid in handen. Er werd weer geknutseld en een brilleglas (waarvan de brandpuntsafstand 25 cm bleek te zijn) zat vóór de cameralens. Papaverbloemen, op deze wijze gekiekt, vulden het gehele plaatje. En een combinatie van het brilleglas met de oorspronkelijke voorzetlens maakte het mogelijk de objecten nu tot ongeveer 20 cm te benaderen. Weer was een stuk van de wereld voor mijn camera bereikbaar geworden. Een zeer interessant stuk zelfs.

En toch — ik was nog niet tevreden. Want de vlinders — zijn er prachtige motieven te vinden? — lokten me aan. 't Ging wel op 25 en 20 cm afstand, maar ze waren dan te klein. Je wilt een plaatje „vol” van één vlinder. Daar schoot me te binnen, dat een oom eens, kort na de oorlog, een kapotte prismakijker had gevonden. Op bezoek bij oom. En terug thuis met twee 10 cm lenzen. Wat passen en meten en ik fotografeerde op 10 cm. Mensen, wat een prachtige vlinderplaatjes zijn er op die manier te maken. Als de vlinder tenminste wil meedoen. Maar na een kwartier er achter aan hollen en sjouwen geeft het dier wel even de gelegenheid en je krijgt je plaatje. Lezer, ik weet, dat ik langdradig word. Maar er zijn in de vlinderwereld ook zgn. micro's. Die zijn heel klein. Er zijn ook eitjes van vlinders, die het fotograferen waard zijn. En denk eens aan kleine bloempjes van grassen. Zou het mogelijk zijn, dacht ik. En juist toen kwam dat kennisje logeren, wier broer „op de grote vaart” is. En die broer had zo'n lange koperen scheepskijker, zo'n éénogter, weet u wel? In een dolle bui had hij het objectief ervan stuk geslagen. Dag kijker! Maar in die oude kijkers zitten een heleboel lenzen. 't Kennisje zorgde dat ze bij mij kwamen. Laat er één bij zijn met een brandpuntsafstand van 5 cm. De vlindereitjes

Eitjes van de populierpijlstaart op gras.

Foto: J. P. C. Boot.

kwamen op het plaatje. „Dat kan niet, deze lenzen zijn niet gecoat”, sputterden sommige fotografische kennissen nog. Maar toen hadden ze de plaatjes nog niet gezien. Als u evenals ik het geluk hebt bij familie en kennissen wat lenzen op de kop te kunnen tikken, maak ze passend op uw kleinbeeldapparaat en geniet van uw opnamen, maar vooral, laat ook anderen meegenieten, juist van datgene, dat door zijn nietigheid enerzijds en onze tegenwoordige gejaagdheid anderzijds, zo dikwijls aan onze aandacht ontsnapt.

O ja, u wilt natuurlijk weten, hoe ik de afstand tot mijn te fotograferen voorwerp meet. Voor de 25 en 20 cm doe ik het gewoon met de oprolbare centimeter. Voor de 10 en 5 cm maakte ik een paar „voelhorens”, die onder de camera aangebracht, precies in één vlak met het object moeten liggen om een scherp beeld te geven (op een mat papiertje uitproberen — de afstandsinstelling van de camera is daarbij altijd oneindig). Met de scherptediepte is het vooral op de korte afstanden natuurlijk uitkijken. Ik gebruik dan ook meestal diafragma 16 en dan moet je wel „sterk” licht hebben. Maar we hebben toch altijd de mogelijkheid van flitsen, waarmee ik zeer goede resultaten boekte.

Mocht u deze manier van „dichtbijfotograferen” ook gaan toepassen, ik geef u de verzekering, dat u er veel genoeg mee zult beleven. En het is niet duur. U moet alleen de theorie van het licht een beetje beheersen en wat kunnen knutselen. Ik wens u veel succes.

P.S. — Sinds kort ontdekte ik op mijn microscoop een lens met 2 cm brandpuntsafstand. Ja, zegt u, „hou nou maar op”. Dat zal ik dan ook doen, maar ik fotografeerde er een bruikbaar plaatje mee van het eitje van onze atalantavlinder. Wel zwaar gevigneerd. Maar het gaat alleen maar om dat heel kleine eitje en dat vignet kan wel worden weg-gemaskeerd.

Kaderweekend en werkgroep voor fotografie

De natuurhistorisch secretaris zou gaarne weten of er belangstelling bestaat voor een kaderweekend met als onderwerp fotografie, te houden in het begin van volgend jaar. Wellicht is het dan ook mogelijk over te gaan tot het vormen van een werkgroep van natuurfotografen. Heeft u voor één van bovenstaande uitingen (of voor beide) belangstelling, wilt u dit dan laten weten aan Ir W. F. van Vliet, Diedenweg 119 te Wageningen?